

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет дошкільної та спеціальної освіти

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
освітньої програми Дошкільна освіта. Психологія
зі спеціальності 012 Дошкільна освіта
галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
(Зр.10 м.)

Розробники програми:

1. Карнаух Л.П. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

2. Попиченко С.С. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

3. Кравчук Н.П. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

4. Скрипник Н.І. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

5. Дідура Л.О. – завідувач дошкільного навчального закладу ясел-садка комбінованого типу № 25 м. Умані.

Наскрізна програма практики розглянута і схвалена на засіданні кафедр психології та педагогіки розвитку дитини (протокол № 10 від «17» травня 2020 р.) та дошкільної освіти (протокол № 10/1 від «31» травня 2020 р.).

Затверджена на засіданні науково-методичної комісії факультету
Протокол № 6 від «05» червня 2020 р.

Освітньо-професійну програму погоджено навчально-методичною радою УДПУ імені Павла Тичини.

I. Пояснювальна записка

1.1. Місце практик в професійній підготовці здобувача вищої освіти

Практична підготовка студентів закладів вищої освіти здійснюється згідно із статтею 43 Закону України «Про вищу освіту» є однією з форм організації освітнього процесу та обов'язковим компонентом освітньо-професійних програм для всіх освітньо-кваліфікаційних рівнів. Від якості виконання завдань у період практики залежить професійне становлення майбутнього фахівця.

Відповідно до Положення про проведення практики студентів ВНЗ України, затвердженого Міністерством освіти України від 08.04.1993 р. № 93, Положення по університету практика проводиться на паспортизованих базах, які відповідають вимогам програми: заклади дошкільної освіти, загальноосвітні школи, які мають необхідні умови.

Нині відзначається необхідність і водночас складність підготовки педагога нового типу в системі педагогічної освіти, що склалася. Говорити про професійну компетенцію можна лише за наявності відповідних знань, умінь, навичок, сформованості внутрішнього світу особистості. Під професійною компетентністю вихователя розуміється його здатність до розв'язання різних професійних задач – методичних, наочних, діагностичних та ін. У системі професійної підготовки педагога дошкільної освіти важлива роль належить педагогічній практиці, яка є необхідним етапом підготовки студентів до інноваційної діяльності. Під час проходження педагогічної практики студенти освоюють практичну педагогічну діяльність з елементами науково-дослідної діяльності. Це дає можливість оволодіти методами дослідження, виробити здатність спостерігати, узагальнювати, робити висновки, вивчати певну проблему. Крім того, науково-дослідна робота надає допомогу при написанні курсових і випускних кваліфікаційних робіт з педагогіки, психології та методик дошкільної освіти.

Практика допомагає реально формувати в умовах освітнього процесу методичну рефлексію, коли для педагога предметом його роздумів стають

засоби і методи власної педагогічної діяльності. В процесі педагогічної практики у кожного студента розвиваються дослідницькі здібності, здібності до нестандартної інтерпретації освітнього процесу, художні здібності та ін. Цьому допомагає знайомство з творчо працюючими вихователя і педагогічними колективами, атмосфера постійного пошуку. Студенту необхідно давати можливість проявляти самостійність, ініціативу, навіть якщо відразу ефект буде далеко не з кращих. Творчий характер педагогічній практиці додають педагогічна майстерність і педагогічні майстер-класи. Аналіз власної діяльності допомагає практиканту усвідомити труднощі, що виникають у нього в роботі, і знайти грамотні шляхи їх подолання. Професійна компетенція педагога дошкільної освіти визначається базою професійної підготовки і багато в чому залежить від здатності адаптуватися до змінних умов життя в сучасному суспільстві. Ефективна педагогічна практика є міцним фундаментом для закладки основних педагогічних умінь і навичок майбутніх педагогів.

Педагогічна практика є складовою частиною професійної підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр». Педагогічна практика у базових закладах дошкільної освіти є обов'язковим компонентом процесу фахової підготовки майбутніх педагогів, важливим етапом їхнього професійного зростання. Практична підготовка забезпечує встановлення безпосереднього зв'язку між теорією та практикою, оскільки в умовах реальної професійної діяльності відбувається інтеграція теоретичних знань і практичних умінь студентів, що зумовлює оволодіння ними складниками професійної компетентності.

Ефективність педагогічної практики залежить від дотримання таких умов: теоретична обґрунтованість системи підготовки студентів до практики, її навчальний і виховний характер, комплексний підхід до визначення завдань, змісту, форм і методів організації та проведення практики, забезпечення наступності та системності на різних етапах її проведення.

1.2. Мета практичної підготовки

Дидактичною метою практичної підготовки студентів є оволодіння ними навичками, вміннями та способами організації майбутньої професійної діяльності.

Практика студентів є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки фахівців у вищих закладів освіти і проводиться на оснащених відповідним чином базах практики закладів освіти, а також на сучасних підприємствах і організаціях різних галузей господарства, освіти, охорони здоров'я, культури, торгівлі і державного управління.

Здійснення організаційно-методичного керівництва практикою

Відповідальність за організацію і проведення практичної підготовки студентів покладається безпосередньо на керівників закладів вищих освіти. Навчально-методичне керівництво і виконання програм практики забезпечують відповідні кафедри факультету дошкільної та спеціальної освіти. Загальну організацію практики студентів та контроль за її проведенням здійснюють керівник практик від кафедр факультету.

До керівництва практикою студентів залучаються досвідчені викладачі кафедр, які працювали в організаціях та установах, де проходять практики.

Види практик на факультеті дошкільної та спеціальної освіти

На факультеті здійснюється керівництво такими видами практик: навчальною і виробничою.

Навчальна практика може проводитись як з відривом, так і без відриву від навчання. Виробнича практика проводиться з відривом від навчання і безпосередньо пов'язана з майбутньою професійною діяльністю.

Документи, якими визначаються терміни проведення практики та її зміст

Терміни проведення практики визначаються навчальним планом (робочим навчальним планом), а її зміст – навчальною програмою практики.

Тому на факультеті на високому організаційно-методичному рівні здійснюється практичне навчання студентів. Воно реалізується через лабораторно-практичні заняття, навчальні та виробничі практики. Практична

підготовка студентів університету спрямована на те, щоб максимально пов'язати навчальний процес із реаліями розвитку сучасного аграрного сектору.

Терміни проведення практики визначаються навчальним планом (робочим навчальним планом), а її зміст – навчальною програмою практики.

Практична підготовка студентів є невід'ємним та обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми підготовки фахівців, який сприяє закріпленню професійних знань, умінь та навичок, що були набуті студентами в університеті та їх поглибленню.

Практична підготовка сприяє закріпленню набутих теоретичних і практичних знань, освоєнню нових технологій, формуванню професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень, вихованню потреби у систематичному оновленні своїх знань для їх практичного застосування, психологічній адаптації до конкретних умов фахової діяльності, що сприяють поліпшенню якості підготовки фахівців.

Основною *метою* педагогічної практики ОС «Бакалавр» є оволодіння студентами сучасними методами, формами професійної діяльності; формування професійних умінь і навичок, необхідних для самостійного вирішення педагогічних завдань в умовах реального освітнього процесу; виховання потреби систематичного професійного самовдосконалення.

1.3. Завдання практичної підготовки

У процесі педагогічної практики студентів спеціальності «Дошкільна освіта» вирішуються такі *завдання*:

- ознайомлення студентів із системою навчально-виховної роботи у закладах дошкільної освіти, навчально-виховних комплексах, діяльністю органів управління освітою;
- встановлення та поглиблення зв'язку теоретичних знань студентів з реальним педагогічним процесом, формування умінь використовувати знання в процесі розв'язання конкретних навчально-виховних, оздоровчо-профілактичних, соціально-правових завдань;

- вироблення професійних компетенцій, необхідних вихователю, практичному психологу, управлінцю системи дошкільної освіти;
- формування у студентів психологічної готовності до майбутньої професійної діяльності, розвиток необхідних професійних та особистісних якостей, прагнення до професійного самовдосконалення;
- сприяння зростанню творчого потенціалу студентів під час проведення науково-педагогічних досліджень, вивчення кращого досвіду роботи вихователів, вчителів, психологів, викладачів, керівників системи дошкільної освіти.
- завдання практичної підготовки корелюють із програмними результатами навчання ОПП Дошкільна освіта. Початкова освіта здобувачів першого бакалаврського рівня (ПРН -1, ПРН-2, ПРН-3, ПРН-4, ПРН-5, ПРН-18, ПРН-19, ПРН-20) та відображені у змісті робочих програм різних видів практик.

1.4. Компетентності здобувача вищої освіти

В Україні у зв'язку із розбудовою системи вищої освіти європейського зразка згідно компетентнісного підходу необхідним стало її нормативно-правове забезпечення з урахуванням вимог міжнародної та європейської систем стандартів та сертифікації.

Поняття педагогічної компетентності інтерпретується як складова професійно-педагогічної культури; як характеристика готовності до професійно-педагогічної діяльності, як «володіння педагогом необхідною сумою знань, умінь та навичок, що визначають сформованість його педагогічної діяльності, педагогічного спілкування та особистості викладача як носія певних цінностей, ідеалів та педагогічної свідомості».

У процесі проходження різних видів практик у студентів формуються такі загальні (ЗК) та фахові (ФК) **компетентності**:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ФК-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

ФК-2. Здатність до розвитку дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

ФК-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

ФК-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

ФК-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

II. Види та терміни проходження практик студентів

ОС «бакалавр»

№ п/п	Вид практики	Курс група	Терміни, тривалість	Семестр
1	Навчальна педагогічна практика	I курс	2 тижні	I
2	Навчальна педагогічна практика	II курс	2 тижні	IV
3	Навчальна педагогічна практика	III курс	2 тижні	V
4	Виробнича педагогічна практика	III курс	2 тижні	V
5	Виробнича педагогічна практика	III курс	2 тижні	VI
6	Виробнича педагогічна практика	IV курс	3 тижні	VII
7	Виробнича педагогічна практика (зі спеціалізації)	IV курс	3 тижні	VIII

III. Бази проведення практик: заклади дошкільної та загальної освіти

IV. Організація практики

Перед початком практики проводиться настановча конференція, у ході якої студенти ознайомлюються з програмою практики: керівники роз'яснюють їм мету практики, ставлять конкретні завдання, інформують про зміст діяльності під час проходження практики, форму звітності, критерії оцінювання тощо.

Режим роботи студентів під час практики визначається керівниками практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку бази практики.

На період практики в кожній підгрупі студентів призначається староста, який веде облік відвідування студентами практики, організовує і координує роботу підгрупи, виконує доручення керівника практики, методистів, адміністрації і працівників базового навчального закладу чи установи щодо організації і перебігу практики, інформує студентів про консультації, семінари.

Послідовність реалізації завдань практики студент визначає в індивідуальному плані проходження практики. Він складається у перші дні практики, схвалюється викладачем-методистом та керівником від бази практики (вихователем, спеціалістами управління освіти). Кожен студент працює відповідно до свого індивідуального плану.

Протягом педагогічної практики (кожного з її видів) практиканти ведуть щоденник педагогічних спостережень, у якому фіксують інформацію, необхідну для виконання завдань практики, висвітлюють хід їх виконання (згідно індивідуального плану проходження практики), в тому числі й роботу зі складання психолого-педагогічних характеристик дитини, з вивчення та аналізу ділової документації навчального закладу чи управління освіти. Матеріали щоденника використовують для звіту про виконану під час практики роботу.

V. Підведення підсумків практики

Підсумки всіх видів практики підводяться груповими керівниками практики, обговорюються на засіданнях кафедр або на звітній конференції.

Критерії оцінки діяльності здобувачів вищої освіти під час практик:

90 – 100 балів – А («відмінно») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики здійснена практикантом на високому рівні; практикант проявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи, знає і вміє застосовувати у практичній діяльності сучасні технології і нові інформаційні засоби, користується повагою та авторитетом серед колективу бази практики, методистів, керівників практики; здав у визначений термін документацію, оформлену на високому рівні.

82 – 89 балів – В («дуже добре») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики здобувачем вищої освіти проведена на достатньому рівні; були допущені незначні помилки у період проходження практики, але були самостійно виправлені; практикант не допускав недисциплінованості, байдужості, шаблонності на всіх ділянках роботи; про його діяльність добре відзивалися в колективі, в якому він перебував у період проходження практики; подав у визначений термін правильно оформлену документацію.

75 – 81 балів – С («добре») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики проведена на достатньому рівні; практикант допускав незначні помилки при виконанні завдань практики, проте не завжди міг самостійно їх виправити або пояснити у процесі аналізу; у ході практики був дисциплінованим, виконавчим, самостійним, критичним на всіх ділянках роботи, одержав добрі відгуки колективу бази практики, методистів, керівника; подав вчасно документацію, у яку можуть бути внесені незначні доповнення і виправлення за вказівкою групового керівника практики.

69 – 74 балів – D («посередньо») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики проведена на задовільному рівні; здобувач вищої освіти проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо

самостійний та ініціативний; загальна характеристика діяльності практиканта у період проходження практики одержала позитивні відгуки; із невеликим запізнення подав документацію.

60 – 68 балів – E («задовільно») ставиться здобувачу вищої освіти в тому випадку, коли робота проведена на задовільному рівні; проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; загальна характеристика діяльності на базі практики практиканта з боку керівників практики – «задовільна»; подав невчасно документацію, яка потребує доповнень і виправлень.

35 – 59 балів – Fx («незадовільно»). Відсутня систематичність у роботі практиканта. Роботу, передбачену програмою з практики, виконав на низькому професійному рівні, допускав помилки, пов'язані зі знанням теоретичного матеріалу та виконанням практичних завдань. Отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку при складанні заліку за практику, але за певних умов може повторно пройти практику і отримати позитивну оцінку. Подав документацію з великим запізненням, допустив значні помилки в її оформленні.

0 – 34 балів – F («незадовільно»). Практикант не виконав програми практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку за практику.

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1	Організованість, дисциплінованість і добросовісне ставлення до своєї роботи студента практиканта	10
2	Систематичне ведення щоденника практики	10
3	Підготовка та проведення режимних процесів протягом дня або Рівень професійно-педагогічних умінь	10
4	Виконання завдань змістових модулів.	50
5	Наявність фотоматеріалів заходів, передбачених програмою практики	10
6	Своєчасне оформлення та подача звітної документації	5
7	Участь у настановній та звітній конференціях	5
8	Усього (максимальна кількість балів)	100

В залежності від суми набраних балів виставляються оцінки у різних системах згідно таблиці:

Бал	ECTS	Оцінка	
90-100	A	5	Відмінно
82-89	B	4	Добре
75-81	C		
69-74	D	3	Задовільно
60-68	E		
35-59	FX	2	Можлива перездача іспиту
1-35	F		Повторення всього курсу

Після завершення практики студент обробляє зібраний матеріал і складає звіт, у якому подає аналіз всіх напрямів своєї роботи під час практики, характеризує повноту виконання завдань, труднощі, з якими стикався, вказує на досягнення та нереалізовані ідеї, визначає причини недоліків та упущень, намічає основні шляхи самовдосконалення.

Оцінювання результатів проходження практики проводиться з урахуванням результатів спостереження за діяльністю студента на основі:

- визначення якості виконання кожного завдання;
- аналізу професійних рис практиканта (дисциплінованість, уміння організувати власний робочий час, ініціативність, творче ставлення до справи та інші), його готовності надати допомогу працівникам дошкільного навчального закладу, управлінню освіти;
- оцінних суджень, висловлених методистами, адміністрацією, працівниками бази практики;
- аналізу змісту та якості звітної документації студента;
- самооцінки студентом ступеня своєї підготовленості до самостійної практичної діяльності та якості виконаної роботи.

За кожен вид педагогічної практики студентам виставляється диференційована оцінка.

Педагогічна практика завершується підсумковою конференцією. У ході конференції студенти звітують про свою роботу під час практики, дають узагальнений аналіз її результатів, обмінюються досвідом у формі презентації перебігу практики, обговорюють причини труднощів та висловлюють пропозиції щодо покращення практичної підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності.

VI. Зміст практик за видами

Педагогічні практики організовується у відповідності до навчального плану спеціальності 012 «Дошкільна освіта» освітньо-професійної програми Дошкільна освіта. Психологія у такому порядку:

Навчальна педагогічна практика

(I курс, I семестр)

Мета: ознайомлення з основним змістом роботи закладів дошкільної освіти і особливостями їх функціонування; вивчення та аналіз професійної діяльності фахівців різного профілю, які працюють в цих освітніх закладах; поглиблення знань студентів із навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності «Дошкільна освіта».

Завдання практики:

1. Поглибити та закріпити теоретичні знання, отримані при вивченні курсу «Вступ до спеціальності «Дошкільна освіта».

2. Сформулювати знання про специфіку різних типів закладів дошкільної освіти, їхні завдання, зміст, особливості педагогічного процесу.

3. Поглибити знання про специфіку роботи педагогів закладів дошкільної освіти, ознайомити з планом і умовами роботи фахівців у закладах дошкільної освіти.

4. Сприяти адаптації студентів до умов майбутньої професійної діяльності.

Зміст практики

Практика залучає студентів до різних видів педагогічної діяльності, в процесі яких у них розширюється спектр педагогічних компетенцій та формуються професійні педагогічні вміння і навички засобами:

- ознайомлення зі специфікою діяльності закладу дошкільної освіти, з програмами розвитку, виховання і навчання дітей в ЗДО; з документацією, яка регламентує діяльність закладу дошкільної освіти і роботою адміністрації даного освітнього закладу;

- ознайомлення з умовами життєдіяльності дітей в закладі дошкільної освіти, розвивальним середовищем групових кімнат і кабінетів; влаштуванням дитячих майданчиків; організацією освітньо-виховної роботи відповідно до вікових та індивідуальних особливостей вихованців;

- спостереження та аналіз організації різних видів діяльності дітей (режимні моменти, самостійна діяльність дітей, гра, заняття, розваги);

- складання звіту на основі спостереження та узагальнення педагогічного досвіду педагогів.

Навчальна педагогічна практика

(II курс, IV семестр)

Метою практики є поглиблення знань студентів з фахових дисциплін, оволодіння студентами сучасними методами та формами організації педагогічного процесу в групах раннього віку, формування у них професійних умінь і навичок роботи з дітьми раннього віку, потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх в практичній діяльності у виробничих умовах ЗДО.

Завдання:

1. Поглибити і систематизувати знання студентів з психології дитячої, педагогіки дошкільної, педагогіки дітей раннього віку, анатомії, фізіології та гігієни дітей, педіатрії, фахових методик у роботі з дітьми;

2. Формувати у студентів уміння проектувати та реалізовувати оздоровчу, виховну, розвиваючу і навчальну діяльність в групах раннього віку;

3. Формувати уміння здійснювати педагогічний процес груп раннього віку відповідно до Базового компоненту та діючих програм дошкільної освіти (підбирати ігри, заняття, організовувати різноманітну діяльність дітей, враховуючи їх вікові та індивідуальні особливості);

4. Вчити студентів діагностувати нервово-психічний розвиток дітей, використовувати його показники з метою аналізу та корекції навчально-виховного процесу в групі, визначати завдання по удосконаленню розвивальної роботи, складати психолого-педагогічну характеристику дитини;

5. Розробляти конспекти ігор-занять і проводити їх з підгрупами дітей та індивідуально;

6. Вчити забезпечувати процес адаптації дітей раннього віку до нових соціальних умов в ЗДО;

7. Розвивати відповідальне ставлення до безпеки життєдіяльності дітей, охорони і зміцнення їхнього здоров'я;

8. Стимулювати практикантів до поглиблення психолого-педагогічних знань, удосконалення педагогічних здібностей;

9. Формувати уміння налагоджувати взаємодію з родинами для забезпечення єдності у вихованні та розвитку дітей раннього віку.

10. Виконувати наукові завдання та дослідження згідно тематики індивідуально-дослідних завдань, зокрема:

- дослідження освітнього процесу в групах раннього віку, його особливостей; умов, які забезпечують його продуктивність;
- вивчення особистості дітей раннього віку та проведення психолого-педагогічної діагностики;
- вивчення передового педагогічного досвіду провідних педагогів;

- вивчати педагогічну літературу та періодичні видання з проблем дошкільної освіти.

Зміст практики:

Практика у групах дітей раннього віку закладів дошкільної освіти є важливою складовою частиною підготовки фахівців у галузі дошкільної освіти, що обумовлюється значенням раннього дитинства як вікового періоду в розвитку дитини. Засвоєння студентами педагогіки дошкільної, методик дошкільної освіти не може бути повним без вивчення ними педагогічних закономірностей розвитку, виховання та навчання дітей від народження до трьох років у сім'ї та дошкільному навчальному закладі. Знання про особливості психічного розвитку дитини в перші роки життя важливі для розуміння студентами наступних змін в особистості дитини, забезпечення наступності у її вихованні.

Підсумкова конференція по педагогічній практиці відбувається в перший тиждень після повернення на навчання.

За педагогічну практику студентам виставляється екзамен.

Виробнича педагогічна практика

(3 курс, V семестр)

Програму практики укладено відповідно до навчального плану зі спеціальності 012 Дошкільна освіта і розрахована для студентів III курсу денної та заочної форми навчання освітнього ступеня «бакалавр».

Мета: підготовка студентів до виконання основних функцій вихователя дітей дошкільного віку, формування вмінь проведення системи навчально-виховної роботи з дітьми, розвиток творчого дослідницького підходу до педагогічної діяльності.

Завдання практики:

1. Вчити студентів застосовувати отримані під час навчання в університеті теоретичні та методичні психолого-педагогічні знання в навчально-виховній роботі з дітьми дошкільного віку.

2. Формувати у студентів систему педагогічних умінь:

- визначати мету та планувати зміст роботи, цілеспрямовано відбирати методи, засоби, прийоми організації освітнього процесу, прогнозувати та корегувати його результати, враховувати динаміку розвитку кожної дитини і всіх дітей групи;

- досягати основні завдання розвитку, виховання і навчання дітей дошкільного віку, спираючись на знання курсів дитячої психології, дошкільної педагогіки, анатомії та фізіології дітей, методик дошкільної освіти;

- застосовувати різноманітні методи і прийоми, спрямовані на творче розв'язання завдань всебічного розвитку і виховання дітей в сучасних умовах;

- керувати різними видами діяльності дітей дошкільного віку, створювати умови для цікавого, змістовного життя дітей в дошкільному навчальному закладі.

3. Вчити спостерігати і аналізувати навчально-виховний процес в групі дошкільного навчального закладу, визначати ефективність педагогічного впливу.

4. Формувати вміння використовувати різні форми педагогічної просвіти з батьками.

5. Виховувати у студентів інтерес до педагогічної діяльності, стимулювати до самоосвіти та саморозвитку поглиблення педагогічних знань та розвитку педагогічних здібностей.

6. Формувати турботливе ставлення до дітей, їхнього здоров'я, виявляти любов до них.

7. Удосконалювати вміння здійснювати психолого-педагогічне спостереження за дітьми та забезпечувати індивідуалізацію і диференціацію педагогічного процесу.

Педагогічна практика студентів проводиться на базі дошкільних закладах освіти в різних вікових групах.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:
ознайомитися з діяльністю вихователя в дошкільних освітніх закладах;
оволодіти практичними навичками проведення всіх видів роботи вихователя в дошкільному освітньому закладі;
навчитися використовувати отримані знання та уміння на практиці.

Зміст практики

Протягом всього періоду практики студент працює на посаді вихователя в одній із вікових груп дошкільного навчального закладу, виконує його обов'язки.

Студенти працюють почергово в першу або другу половину дня і проводять таку роботу: спостерігають за роботою вихователя, інших практикантів, аналізують її, складають календарний план роботи з дітьми та працюють за ним; розробляють конспекти занять (в другу половину практики можливе складання плану заняття); здійснюють всебічне виховання і розвиток дітей на заняттях і у повсякденному житті; створюють умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої та ін.); проводять діагностику знань, умінь в навичок дітей, психолого-педагогічні спостереження; створюють і підтримують у групі сприятливий психологічний клімат, забезпечують охорону здоров'я дітей, запобігають дитячому травматизму; проводять педагогічний експеримент відповідно до теми курсової роботи, впроваджують результати власного наукового дослідження в практику, організовують роботу з батьками; проводять відкриті заняття з наступним обговоренням.

На *підготовчому етапі* студенти спостерігають і аналізують навчально-виховний процес в закріпленій за ними групі: заняття, режимні процеси тощо. Окрім того, для студентів-практикантів організовуються показові заняття з різних розділів програми дошкільного навчального закладу та різних типів: комплексні, комбіновані, тематичні, інтегровані заняття; заняття фронтальні, групові, індивідуальні; вечори розваг, тематичні свята та ін. (всього 5-6 видів педагогічної діяльності). Показові заходи

спостерігають і беруть участь в їх обговоренні усі студенти підгрупи. Результати спостережень практиканти фіксують в щоденнику, який ведуть протягом всієї практики.

Також в перші дні практики кожен студент під час спостережень вивчає дітей своєї вікової групи, рівень їх знань, умінь і навичок, характер взаємовідносин в різних видах діяльності, визначає дитину за якою проводитиме психолого-педагогічне спостереження.

В кінці першого тижня студенти завершують складати індивідуальний план проходження педагогічної практики, готують документацію для самостійного проведення навчально-виховної роботи з дітьми в наступні тижні практики (календарні плани та конспекти занять).

На *основному етапі* студенти самостійно працюють вихователями, виконуючи всі передбачені планом завдання. В цей час крім щоденної навчально-виховної роботи з дітьми студенти організують загальні заходи для дітей (тематичні свята – День фізкультурника, Свято весни, екскурсії), організують спілкування старших дітей з молодшими тощо. Практиканти проводять роботу з батьками: беруть участь у батьківських зборах, надають індивідуальні та групові консультації з питань навчання і виховання дошкільників, проводять бесіди, добирають і оформляють матеріали в батьківських куточках тощо

На *підсумковому етапі* працюючи на посаді вихователя, практиканти проводять залікові заходи. Конспекти залікових занять перед проведенням затверджуються вихователем групи та методистом кафедри дошкільної педагогіки. Залікову навчально-виховну роботу спостерігають та обговорюють всі студенти підгрупи. Практика завершується обговоренням її підсумків на педагогічній раді в дошкільному навчальному закладі та оформленням звітної документації.

Студенти виконують наукові завдання та дослідження згідно індивідуальної тематики курсових робіт та збирають документи до портфоліо студента, зокрема:

- результати проведеної з дітьми діагностики психофізичного розвитку дітей групи;
- матеріали розробленого інтегрованого заняття;
- ігри-заняття корекційних занять;
- матеріали роботи з батьками (збори, консультація, тренінг, тощо);
- соціальний портрет-характеристика вихованців;
- вивчений та оформлений кращий педагогічний досвід вихователя.

За педагогічну практику студентам виставляється екзамен.

Виробнича педагогічна практика

(III курс, VI семестр)

Виробнича педагогічна практика – 4 тижні з відривом від навчання.

Мета практики:

- ознайомлення студентів із професійними функціями інструктора з фізичної культури в дошкільному навчальному закладі (у разі його відсутності всі обов'язки виконують вихователі груп дітей дошкільного віку),
- формування знань про його посадові обов'язки, про форми і зміст фізкультурно-оздоровчої роботи, яку він проводить із дітьми дошкільного віку.

Завдання практики:

1. Педагогічний процес спрямовувати на реалізацію Базового компонента дошкільної освіти України, державних програм виховання та навчання дітей дошкільного віку. Спостерігати та вчитись аналізувати реалізацію професійних функцій інструктора з фізичної культури (діагностико-прогностична, плануюча, оздоровчо-профілактична, комунікативна, навчально-розвиваюча, виховна, організаційно-педагогічна, самоудосконалення, контролююча, просвітницька).

2. Адаптація студентів до виконання обов'язків інструктора з фізичної культури в дошкільному закладі та вихователя певної вікової групи дітей.

3. Закріплення засвоєних теоретичних знань з методики проведення рухливих, спортивних ігор, фізкультурних занять різного типу,

загальнорозвивальних вправ у різних формах роботи та інших видів фізкультурно-оздоровчої роботи.

4. Діагностувати стан здоров'я, фізичного розвитку і фізичної підготовленості дітей, тісно співпрацювати з адміністрацією та медичним персоналом дошкільного навчального закладу.

5. Формувати уміння і навички проведення усіх форм роботи з фізичного виховання дітей-дошкільників.

6. Формувати професійні уміння щодо самостійного добору фізичних вправ для дітей різних вікових груп, планувати і проводити фізкультурно-оздоровчі заходи, вміти працювати за планом.

7. Формувати стійкий інтерес, активне ставлення до діяльності інструктора з фізичної культури та вихователя групи.

8. Оцінювати ефективність діяльності інструктора з фізичної культури, вихователя дітей дошкільного віку.

9. Розвивати інтерес до педагогічної практики, бажання самостійно і активно діяти, розвивати в собі необхідні для педагогічної роботи якості.

10. Вчитися самостійно проводити відповідну роботу з батьками щодо зміцнення здоров'я їхніх дітей.

11. Утвердитись в необхідності комплексного підходу до вирішення завдань фізичного виховання дітей з урахуванням особистісно орієнтованого підходу до вихованців.

12. Створювати для діяльності з дітьми такі педагогічні умови, які забезпечують безпеку життєдіяльності дітей, дотримуватися правил техніки безпеки під час проведення педагогічного процесу.

13. Виконувати систематично ті завдання, які будуть сприяти формуванню педагогічних умінь (див. таблицю 1).

14. Скласти психолого-педагогічну характеристику на одну дитину.

15. Продіагностувати рівень фізичної підготовленості 2-3 дітей.

16. Планування та проведення роботи з дітьми здійснювати за трьома основними блоками:

- спеціально організоване навчання;
- партнерська робота;
- створення умов для самостійної діяльності дітей.

Зміст практики

Навчальна діяльність:

1. Участь у настановній та підсумковій конференціях з питань змісту і організації педагогічної практики;
2. Продовжувати вивчати стан роботи з фізичного виховання дітей у дошкільному закладі.
3. Вивчати передовий педагогічний досвід із фізичного виховання дітей.
4. Знайомитися з досвідом роботи провідних педагогів, вивчати педагогічну літературу та періодичні видання з проблем дошкільної освіти та фізичного виховання.
5. Співбесіди із завідувачем, методистом, вихователями базового дошкільного навчального закладу практики;
6. Складання індивідуального плану роботи на весь період практики

Виховна діяльність

1. Своєю поведінкою демонструвати високий рівень зальної та професійної культури, чемності, приязні, щирої зацікавленості в успіхах дітей;
2. Виховувати в дітей інтерес до фізичних вправ та бажання виконувати їх;
3. Виховувати культурно-гігієнічні навички у дітей.
4. Сприяти розвитку фізичних якостей дітей, збереженню їх життя, зміцненню здоров'я, різнобічному розвитку та вихованню.
5. Вміти самостійно організовувати та проводити добре знайомі дітям рухливі ігри, а також розучити з ними 2-3 нових рухливих гри;

6. Самостійно організовувати та проводити індивідуальну роботу з фізичного виховання, а також проводити нескладні змагання, комбіновані естафети та атракціони із старшими дошкільниками.

Методична діяльність

1. Ведення документації практики, здача документації;
2. Виготовлення атрибутів до рухливих ігор;
3. Ремонт спортивного інвентарю.
4. Вивчення планів роботи інструктора з фізкультури та вихователя групи базового дошкільного закладу;
5. Спостереження та аналіз педагогічного процесу в першу та другу половини дня (перші два дні);
6. Проведення всіх запланованих форм роботи з фізичного виховання в закладі дошкільної освіти;
7. Діагностика та контроль фізичної підготовленості вихованців групи;
8. Обговорення проведених занять та інших форм роботи з фізичного виховання;
9. Організація і проведення змагань (днів здоров'я, фізкультурних розваг та спортивних свят) – не менше 1;
10. Проведення секційної роботи з 1-2 видів спортивних ігор і вправ;
11. Пропаганда серед педагогів і батьків здорового способу життя та фізичної культури.
12. Кожен студент повинен мати індивідуальний план практики, виконувати усі передбачені в ньому заходи; вести щоденник спостережень та аналізувати реалізацію професійних функцій педагогів щодо навчання, розвитку і виховання дітей.

Дослідницька діяльність

1. Продовжувати вивчати стан роботи з фізичного виховання дітей у закладі дошкільної освіти.
2. Вивчати передовий педагогічний досвід із фізичного виховання дітей. Знайомитися з досвідом роботи провідних педагогів, вивчати

педагогічну літературу та періодичні видання з проблем дошкільної освіти та фізичного виховання.

3. Діагностувати стан здоров'я, фізичного розвитку і фізичної підготовленості дітей, тісно співпрацювати з адміністрацією та медичним персоналом закладу дошкільної освіти.

За педагогічну практику студентам виставляється екзамен.

Виробнича педагогічна практика

(IV курс, VII семестр)

Метою практики є: підготовка бакалаврів до цілісного виконання функцій психолога ЗДО, формування вмінь проведення системи освітньої роботи з дітьми, розвиток творчого дослідницького підходу до психодіагностики та психокорекції психічних та емоційних станів дітей дошкільного віку; поглиблення знань студентів з навчальних дисциплін «Педагогіка дошкільна», «Психологія загальна», «Психодіагностика та психокорекція дітей», «Етнопсихологія» «Психологія дитяча з практикумом» та фахових методик дошкільної освіти тощо, формування умінь і навичок проєктувати та організовувати освітній процес з дітьми дошкільного віку, а також роботу з батьками; оволодіння студентами сучасними методами та формами організації освітнього процесу в групах дітей дошкільного віку; формування у них професійних умінь і навичок роботи з дітьми дошкільного віку, потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх в практичній діяльності у виробничих умовах закладів освіти, згідно завдань чинної нормативно-правової бази.

Особливу увагу студент-практикант повинен звернути на формування ключових компетенцій дітей дошкільного віку.

Завдання практики:

– вчити майбутніх педагогів дошкільної освіти застосовувати психолого-педагогічні знання у освітній роботі з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку;

- формувати у студентів систему професійних компетенцій:
- визначати мету та планувати зміст роботи, цілеспрямовано відбирати методи, засоби, прийоми організації освітнього процесу, прогнозувати та корегувати його результати, враховувати динаміку розвитку кожної дитини і всіх дітей групи;
- досягати мети розвитку, виховання і навчання, визначити та проводити освітню роботу з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку, спираючись на знання курсів психології дитячої, педагогіки дошкільної, анатомії та фізіології дітей, методик дошкільної освіти;
- добирати та реалізовувати різноманітні методи і прийоми, спрямовані на творче розв’язання завдань всебічного розвитку і виховання дітей в сучасних умовах;
- керувати різними видами діяльності дітей дошкільного віку, створювати умови для цікавого, змістовного життя дітей в закладі освіти;
- проводити психодіагностику психічних та емоційних станів дітей дошкільного віку та здійснювати необхідну психокорекцію при потребі;
- вчити спостерігати і аналізувати освітній процес в дитячих групах закладу освіти, визначати ефективність психолого-педагогічного впливу;
- формувати вміння використовувати різні форми психолого-педагогічної просвіти з батьками;
- виховувати у студентів любов до педагогічної професії, стимулювати до самоосвіти та саморозвитку поглиблення педагогічних знань та розвитку педагогічних здібностей;
- формувати турботливе ставлення до дітей, їхнього психічного та фізичного здоров’я, виявляти любов до них;
- організовувати експериментально-дослідну роботу з дітьми згідно дослідницьких завдань (курсова робота);

– сприяти зростанню творчого потенціалу студентів під час проведення науково-педагогічних досліджень, вивчення кращого досвіду роботи психологів, викладачів, керівників системи дошкільної освіти.

– удосконалювати вміння здійснювати психолого-педагогічне спостереження за дітьми та забезпечувати індивідуалізацію і диференціацію освітнього процесу.

База практики: студенти денної та заочної форми навчання проходять педагогічну практику в закладах освіти м. Умані та за місцем проживання.

Зміст практики

Протягом періоду практики студент виконує посадові обов'язки психолога в одній із вікових груп (класах) закладу освіти.

Студенти проводять таку роботу: спостерігають за роботою психолога (соціального педагога), інших практикантів, аналізують її, складають календарний план роботи з дітьми та працюють за ним; розробляють конспекти занять, психологічних тренінгів, розваг, ігор, психогімнастики; здійснюють всебічне виховання і розвиток дітей на заняттях і у повсякденному житті; створюють умови для розвитку самостійної діяльності дітей; проводять діагностику психічного та емоційного стану дітей, визначають психологічну готовність дітей старшого дошкільного віку до школи; психолого-педагогічні спостереження; створюють і підтримують у групі сприятливий психологічний клімат, забезпечують охорону психічного та фізичного здоров'я дітей, проводять психолого-педагогічний експеримент відповідно до теми курсової роботи, впроваджують результати власного наукового дослідження в практику, організовують роботу з батьками; проводять залікові форми роботи з наступним обговоренням та оціненням.

Змістовий модуль I. Підготовчий етап

На *підготовчому етапі* студенти спостерігають і аналізують освітній процес в закріпленій за ними групі (класі): заняття, режимні процеси тощо. Окрім того, для студентів-практикантів організовуються показові форми роботи психолога: заняття фронтальні, групові, індивідуальні; тренінги,

вечори розваг та ін. (всього 5–6 видів діяльності). Показові заходи спостерігають і беруть участь в їх обговоренні усі студенти підгрупи. Результати спостережень практиканти фіксують в щоденнику, який ведуть протягом всієї практики.

Також в перші дні практики кожен студент під час спостережень вивчає дітей своєї вікової групи (класу), рівень їх знань, умінь і навичок, характер взаємовідносин в різних видах діяльності, визначає дитину за якою проводитиме психолого-педагогічне спостереження.

В кінці першого тижня студенти завершують складати індивідуальний план проходження педагогічної практики, готують документацію для самостійного проведення освітньої роботи з дітьми в наступні тижні практики.

Змістовий модуль II. Освітня діяльність психолога у визначеній групі (класі)

На *основному етапі* студенти самостійно організують та проводять роботу психолога (соціального педагога), виконуючи всі передбачені планом завдання. В цей час крім щоденної освітньої роботи з дітьми студенти організують загальні заходи для дітей (психологічну діагностику, психокорекцію психічних та емоційних станів дітей, визначають ступінь сформованості психічних процесів, ступінь обдарованості дітей тощо), організують спілкування старших дітей з молодшими тощо. Практиканти проводять роботу з батьками: беруть участь у батьківських зборах, надають індивідуальні та групові консультації з питань навчання і виховання дошкільників, проводять бесіди, добирають і оформляють матеріали в батьківських куточках тощо.

Змістовий модуль III. Оформлення документації. Участь у підсумковій конференції.

На *підсумковому етапі*, практиканти проводять залікові заходи. Конспекти залікових занять перед проведенням затверджуються вихователем групи та методистом кафедри дошкільної педагогіки та психології. Залікову навчально-виховну роботу спостерігають та обговорюють всі студенти

підгрупи. Практика завершується обговоренням її підсумків на педагогічній раді в закладі дошкільної освіти та оформленням звітної документації.

Звітна документація:

1. Звіт про проходження педагогічної практики згідно визначених модулів. Письмовий звіт студента про проходження виробничої педагогічної практики має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати висновки і пропозиції (за підписами студента-практиканта та керівника практики).

2. Характеристика на студента-практиканта, з рекомендованою оцінкою за проведену роботу / відмінно, добре, задовільно, незадовільно / (з підписом і печаткою установи, в якій проходять практику).

За результатами навчальної педагогічної практики студенти подають таку робочу документацію:

1. Індивідуальний план проходження виробничої педагогічної практики.
2. Щоденник спостережень.
3. Календарний план освітньої роботи.
4. Конспект залікових форм роботи з дітьми з протоколами обговорення.
5. Матеріали роботи з батьками (збори, консультація, тренінг, тощо);
6. Психолого-педагогічна характеристика на дитину.
7. Вивчений та оформлений кращий досвід сучасного практикуючого психолога з різних напрямів роботи з дітьми.

Індивідуальний план-графік практики передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.

Щоденник є обов'язковою складовою робочої документації.

Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить відомості про студента, назва практики, відомості про

місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника; щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.

Звітна та робоча документація з практики, здається студентами-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики груповому керівнику, який призначає дату проведення підсумкової конференції. На захисті практики заслуховуються звіти студентів, обговорюються результати, дається оцінка роботи кожного студента, яка охоплює всі напрями його діяльності під час практики.

Вид підсумкового контролю - екзамен

Виробнича педагогічна практик (IV курс, VIII семестр)

Виробнича практика студентів у дошкільних групах є невід'ємною складовою процесу підготовки фахівців зі спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Метою практики є: підготовка бакалаврів до цілісного виконання функцій вихователя дітей дошкільного віку, формування вмінь проведення системи навчально-виховної роботи з дітьми, розвиток творчого дослідницького підходу до педагогічної діяльності; поглиблення знань студентів з навчальних дисциплін «Педагогіка дошкільна», «Психологія дитяча» та фахових методик дошкільної освіти тощо, формування умінь і навичок проєктувати та організовувати освітній процес з дітьми дошкільного віку, а також роботу з батьками; оволодіння студентами сучасними методами та формами організації освітнього процесу в групах дітей дошкільного віку; формування у них професійних умінь і навичок роботи з дітьми дошкільного віку, потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх в практичній діяльності у виробничих умовах ЗДО, згідно завдань Базового компоненту дошкільної освіти.

Особливу увагу студент-практикант повинен звернути на формування ключових компетенцій дітей дошкільного віку.

Завдання практики:

- вчити майбутніх педагогів дошкільної освіти застосовувати психолого-педагогічні знання в навчально-виховній роботі з дітьми дошкільного віку;
- формувати у студентів систему педагогічних професійних компетенцій:
- визначати мету та планувати зміст роботи, цілеспрямовано відбирати методи, засоби, прийоми організації освітнього процесу, прогнозувати та корегувати його результати, враховувати динаміку розвитку кожної дитини і всіх дітей групи;
- досягати мети розвитку, виховання і навчання, визначити БКДО, проводити освітню роботу з дітьми дошкільного віку, спираючись на знання курсів дитячої психології, дошкільної педагогіки, фізіології дітей, методик дошкільної освіти;
- добирати та реалізовувати різноманітні методи і прийоми, спрямовані на творче розв'язання завдань всебічного розвитку і виховання дітей в сучасних умовах;
- керувати різними видами діяльності дітей дошкільного віку, створювати умови для цікавого, змістовного життя дітей в закладі дошкільної освіти;
- проводити діагностику знань, умінь і навичок дітей дошкільного віку та здійснювати необхідну корекцію при потребі;
- вчити спостерігати і аналізувати освітній процес в групі ЗДО, визначати ефективність педагогічного впливу;
- формувати вміння використовувати різні форми педагогічної просвіти з батьками;
- виховувати у студентів любов до педагогічної професії, стимулювати до самоосвіти та саморозвитку поглиблення педагогічних знань та розвитку педагогічних здібностей;
- формувати турботливе ставлення до дітей, їхнього здоров'я, виявляти любов до них;

- вчити проводити експериментально-дослідну роботу з дітьми згідно дослідницьких завдань ;
- сприяти зростанню творчого потенціалу студентів під час проведення науково-педагогічних досліджень, вивчення кращого досвіду роботи вихователів, вчителів, психологів, викладачів, керівників системи дошкільної освіти.

удосконалювати вміння здійснювати психолого-педагогічне спостереження за дітьми та забезпечувати індивідуалізацію і диференціацію педагогічного процесу.

База практики: студенти денної та заочної форми навчання проходять педагогічну практику в закладах дошкільної освіти.

Зміст практики

Протягом періоду практики студент працює на посаді вихователя в одній із вікових груп закладу дошкільної освіти та виконує його обов'язки.

Студенти працюють почергово в першу або другу половину дня і проводять таку роботу: спостерігають за роботою вихователя, інших практикантів, аналізують її, складають календарний план роботи з дітьми та працюють за ним; розробляють конспекти занять (в другу половину практики можливе складання плану заняття); здійснюють всебічне виховання і розвиток дітей на заняттях і у повсякденному житті; створюють умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої та ін.); проводять діагностику знань, умінь в навичок дітей, психолого-педагогічні спостереження; створюють і підтримують у групі сприятливий психологічний клімат, забезпечують охорону здоров'я дітей, запобігають дитячому травматизму; проводять педагогічний експеримент відповідно до теми курсової роботи, впроваджують результати власного наукового дослідження в практику, організовують роботу з батьками; проводять відкриті заняття з наступним обговоренням.

Змістовий модуль I. Підготовчий етап

На підготовчому етапі студенти спостерігають і аналізують освітній процес в закріпленій за ними групі: заняття, режимні процеси тощо. Окрім того, для студентів-практикантів організуються показові заняття з різних розділів програми закладу дошкільної освіти та різних типів: комплексні, комбіновані, тематичні, інтегровані заняття; заняття фронтальні, групові, індивідуальні; вечори розваг, тематичні свята та ін. (всього 5-6 видів педагогічної діяльності). Показові заходи спостерігають і беруть участь в їх обговоренні усі студенти підгрупи. Результати спостережень практиканти фіксують в щоденнику, який ведуть протягом всієї практики.

Також в перші дні практики кожен студент під час спостережень вивчає дітей своєї вікової групи, рівень їх знань, умінь і навичок, характер взаємовідносин в різних видах діяльності, визначає дитину за якою проводитиме психолого-педагогічне спостереження.

В кінці першого тижня студенти завершують складати індивідуальний план проходження педагогічної практики, готують документацію для самостійного проведення освітньої роботи з дітьми в наступні тижні практики (календарні плани та конспекти занять).

Змістовий модуль II. Навчально-методична діяльність вихователя у визначеній групі

На основному етапі студенти самостійно працюють вихователями, виконуючи всі передбачені планом завдання. В цей час крім щоденної навчально-виховної роботи з дітьми студенти організують загальні заходи для дітей (тематичні свята, екскурсії), організують спілкування старших дітей з молодшими тощо. Практиканти проводять роботу з батьками: беруть участь у батьківських зборах, надають індивідуальні та групові консультації з питань навчання і виховання дошкільників, проводять бесіди, добирають і оформляють матеріали в батьківських куточках тощо

Змістовий модуль III. Оформлення документації. Участь у підсумковій конференції.

На підсумковому етапі працюючи на посаді вихователя, практиканти проводять залікові заходи. Конспекти залікових занять перед проведенням затверджуються вихователем групи та методистом кафедри дошкільної педагогіки та психології. Залікову навчально-виховну роботу спостерігають та обговорюють всі студенти підгрупи. Практика завершується обговоренням її підсумків на педагогічній раді в закладі дошкільної освіти та оформленням звітної документації.

За результатами навчальної педагогічної практики студенти подають таку **робочу документацію**:

1. Індивідуальний план проходження педагогічної практики. Індивідуальний план-графік практики передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.
2. Щоденник педагогічних спостережень. Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить відомості про студента, назва практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника; щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.
3. Календарний план навчально-виховної роботи.
4. Конспект залікових занять з протоколами обговорення.
5. Матеріали роботи з батьками (збори, консультація, тренінг, тощо);
6. Психолого-педагогічна характеристика на дитину.
7. Вивчений та оформлений кращий педагогічний досвід вихователя у ЗДО з різних напрямів роботи з дітьми.

звітна документація:

1. Характеристика на студента-практиканта, з рекомендованою оцінкою за проведену роботу / відмінно, добре, задовільно, незадовільно / (з підписом і печаткою установи, в якій проходять практику).

2. Звіт про проходження педагогічної практики згідно визначених модулів. Письмовий звіт студента про проходження навчальної педагогічної практики має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати висновки і пропозиції (за підписами студента-практиканта та керівника практики).

Критерії оцінювання

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1	Організованість, дисциплінованість і відповідальне ставлення до своєї роботи студента практиканта	0,5
2	Систематичне ведення щоденника практики (у щоденнику відображається зміст проведеної здобувачем вищої освіти роботи)	10
3	Характеристика та аналіз діяльності закладу дошкільної освіти, що є базою практики	0,5
4	Аналіз нормативно-правової документації ЗДО	0,5
5	Аналіз основних напрямів роботи ЗДО, аналіз кадрового забезпечення закладу.	
6	Підготовка та проведення режимних процесів протягом дня або рівень професійно-педагогічних умінь	10
7	Календарний план навчально-виховної роботи (на період практики).	10
8	Конспект проведених занять з протоколами обговорення (з оцінкою та підписом вихователя відповідної групи та керівника практики)	10
9	Матеріали роботи з батьками (збори, консультація, тренінг, тощо)	0,5
10	Вивчений та оформлений передовий педагогічний досвід вихователя у ЗДО з різних напрямів роботи з дітьми.	0,5
11	Психолого-педагогічна характеристика на дитину	0,5
12	Звіт студента-практиканта, в якому зазначається проведена робота (за індивідуальним планом)	10
13	Своєчасне оформлення та подача звітної документації	10
14	Захист практики (участь у звітній конференції)	10
	Усього (максимальна кількість балів)	100

Вид підсумкового контролю: екзамен

Ресурси

1. Нормативна база (Закони, Положення, Укази президента України, Листи МОНУ) (див. література).
2. Веб-сторінки:
 1. www.education.gov.ua – веб-сторінка Міністерства освіти і науки України.
 2. www.nduv.gov.ua – веб-сторінка бібліотеки ім.Вернадського.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богущ, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богущ А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. Київ: Видавництво, 2012. 26 с.
2. Беленька Г.В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання. Монографія. Київ: Світич, 2006. 304 с.
3. Богущ А.М. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Підручник для ВНЗ. Київ: Слово, 2008. 408 с.
4. Богущ А.М. Українське народознавство в дошкільному закладі: практикум. Навчальний посібник. Київ: Вища школа, 2003. 206 с.
5. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Київ: Логос, 2003. 221 с.
6. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи: Навч. посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для суд. магістратури. Київ: Освіта, 2005. 396 с.
7. Волошина Л. Н. Ігрові програми та технології фізичного виховання дітей 5-7 років. *Фізична культура*. 2003. №4. С. 16.
8. Вступ до спеціальності «Дошкільна освіта»: навч.посібник [для студ. факульт. дошкіль. освіти] / укл. Рогальська Н. В., Кривда В. С. Умань:

- Видавничо – поліграфічний центр «Візаві», 2012. 136 с.
9. Дитина. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років / за ред. Г.В.Беленької, М.А.Машовець. Київ, 2016.
 10. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
 11. До планування освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі. Інструктивно-методичний лист МОН України (№1/9 – 434 від 01.10.2002). *Дошкільне виховання*. 2002. №10.
 12. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навчальний посібникю Київ: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
 13. Дошкільна освіта: словник-довідник: понад 1000 термінів, понять та назв / упор. К.Л.Крутій, О.О.Фунтікова. Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2010. 324 с.
 14. Закон України «Про освіту» (від 05.09.2017 р., набрання чинності 28.09.2017 р.). URL: <http://www.osvita-konotop.gov.ua/zakon-ukra%D1%97ni-vid-05-09-2017-2145-viii-pro-osvitu.html>.
 15. Закон України «Про дошкільну освіту», Закон України «Про охорону дитинства» Київ: Ред.журналу «Дошкільне виховання», 2001. 55 с.
 16. Засоби діагностики якості вищої освіти / упорядн. О. Г. Бутенко, С. С. Попиченко, Н. В. Рогальська та ін. Умань, 2016. 24 с.
 17. Іщенко Л. В.Формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку: навчальн. посібник. Умань: ФОП Жовтий, 2015. 162 с.
 18. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: Навч. посіб. Київ: Вища школа, 2005. 304 с.
 19. Кірієнко Т. Співпраця з родиною. *Дошкільне виховання*. 2006. № 10. С. 7.
 20. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник Київ: ВД «Професіонал», 2004. 206 с.
 21. Козакова Н. В. Організаційно-методичні засади педагогічної практики майбутніх вчителів початкової школи в умовах ступеневої підготовки. Київ, 2004. 248 с.

22. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Науково-метод. посіб. / Наук. ред. О.Л.Кононко. Київ: Редакція журналу «Дошкільне виховання», 2003. 243 с.
23. Кононко О.Л. Дитяча субкультура як цінність і складова особистісно-орієнтованої освіти. *Дошкільне виховання*. 2001. № 12. С. 6-9.
24. Кононко О.Л. Особистісний підхід: суть та шляхи втілення в державній базовій програмі. *Дошкільне виховання*. 2001, № 9. С. 10-14.
25. Кочерга О. Психофізіологія дітей 1-3 років. Київ, 2006. 123 с.
26. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник О.В. Крушельницька. Київ: Кондор, 2006. 206 с.
27. Лозова В. І., Троцько Г. В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навчальний посібник. Харків, 2002.
28. Марушкевич А.А. Педагогіка вищої школи. Київ: Логос, 2006. 215 с.
29. Методичні вказівки з педагогічної практики в дошкільних закладах / Т.І.Поніманська, Н.В.Лисенко. Рівне, 1985. 24 с.
30. Методичні рекомендації до складання навчальних програм дисциплін та робочих навчальних програм кредитних модулів / уклад. В. П. Головенкін. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: ІВЦ «Видавництво «Політехніка»», 2006. 20 с.
31. Методичні рекомендації щодо розробки та застосування рейтингових систем оцінювання успішності студентів з навчальних дисциплін / уклад. В.П. Головенкін. Вид. 2-ге, виправл. і доповн. Київ: Нац. техн. ун-т України «Київ. політех. ін-т», 2008. 20 с.
32. Олійник Л.М. Я працюю з малюками. Планування та діагностика в першій молодшій групі дошкільного навчального закладу Харків, 2007.
33. Олійник Л., Романюк І. Комбіновані заняття – оптимальна форма навчання малят. *Дошкільне виховання*. 2007. №8. С. 23-26.
34. Підлипняк І.Ю., Дука Т.М. Методичні рекомендації до організації педагогічної практики студентів спеціальності 012. Дошкільна освіта: навчально-методичні рекомендації. Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. 62 с.

35. Педагогічна практика в літніх оздоровчих таборах: Посібник / Безлюдна Н. В., Пащенко М. І. Умань, 2009. 168 с.
36. Педагогічна практика за вимогами кредитно-модульної системи: навч. посіб. для студ. ВНЗ напряму підготовки «Дошкільна освіта» / Н.М.Горопаха, Т.І.Поніманська. Київ: Вид. Дім «Слово», 2009. 280 с.
37. Педагогічний супровід практичної підготовки студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта: навч.-метод. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; уклад.: Т. М. Дука, І. Ю. Підлипняк. Умань: Візаві, 2020. 120 с.
38. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. Київ: Дивосвіт, 2006. 236 с.
39. Поніманська Т. Педагогічна практика за вимогами кредитно модульної системи: навч. посіб. Київ, 2009. 280 с.
40. Положення «Про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини» (затвердженого на засіданні вченої ради 28 квітня 2015 року, протокол №10) URL: <https://udpu.edu.ua/>.
41. Положення про організацію практик в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (денної та заочної форми навчання) URL: <https://udpu.edu.ua/>.
42. Положення про проведення атестації студентів та семестрового контролю / уклад. В. П. Головенкін, І. О. Мікульонок. Київ: ІВЦ «Видавництво «Політехніка»», 2004. 24 с.
43. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом МОН України від 8 квітня 1993 р. №93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0035-93>.
44. Попиченко С.С., Рогальська Н.В. Педагогічна практика студентів спеціальності «Дошкільне виховання»: Навчально-методичний посібник. Умань: ПП Жовтий, 2009. 116 с.
45. Попиченко С.С., Рогальська Н.В. Методичні настанови до організації

- педагогічної практики студентів заочного відділення: навчально-методичний посібник. Умань: ПП Жовтий, 2010. 116 с.
46. Психолого-педагогічна практика (практично-зорієнтований посібник на допомогу студентам, магістрантам, аспірантам, психологам, соціальним педагогам) / Кол. Авторів: Пащенко М. І., Пащенко Д. І., Перепелюк Т. Д. Умань, 2008. 179 с.
 47. Рекомендації щодо розробки навчальних та робочих навчальних планів за новими напрямками підготовки бакалаврів /уклад. Головенкін В. П., Лемешко А. Д. Київ: ІВЦ «Видавництво «Політехніка»», 2007. 24 с.
 48. Рекомендації щодо розроблення навчальних та робочих навчальних планів заочної форми навчання / уклад. Головенкін В.П. Київ: Нац. техн. ун-т України «Київ. політех. ін-т», 2008. 16 с.
 49. Романюк І.А. Організація аналізу педагогічного процесу у дошкільному навчальному закладі. Діагностика професійної майстерності спеціалістів дошкільного виховання. Миколаїв, 2003. 60 с.
 50. Семчук С. І. Формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вихователів: теорія та практика / [монографія]. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2016. 456 с.
 51. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. Київ: Академвидав, 2005. 207 с.
 52. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Київ: Знання-Прес, 2003.
 53. Шулдик Г. О., Шулдик В. І. Педагогічна практика: Навчальний посібник для студентів педагогічних вузів. Київ: Науковий світ, 2000. 143 с.
 54. Щербакова К., Макаренко Л. Вступ до спеціальності. Навчально-методичний посібник. 3-є вид., оновлене, доповнене. Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000». 2018. 215 с.
 55. Я працюю з малюками. Планування та діагностика в першій молодшій групі дошкільного навчального закладу / Олійник Л.М., Романюк І.А. Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2007. 152 с.